

A balatonmenti üdülők könyvtáráiban

Tavaly ugyanezidőtájt *Dr. Kerekes Andrással*, a Somogy Megyei Könyvtár vezetőjével indultunk el a balatonmenti üdülők könyvtárainak meglátogatására. Úgy találtuk, hogy az üdülőhelyeken a könyvtárkérdés még korántsem volt megoldva. A legnagyobb nehézség a folyton változó könyvtárosok, a szakadatlan személyi csere volt, amin segíteni igen nehéz, részben, a kisebb üdülőknél megoldhatatlan feladat.

Utunk állomásai akkor is Balatonboglár, Balatonlelle és Balatonföldvár néhány üdülőhelyi könyvtára volt. Most *Tóth Árpád* harmadéves könyvtárszakos hallgatóval, aki tavaly Siófokról látta el a balatonmenti üdülőkönyvtárak egy részének instruálását, ugyanide indultunk, hogy *közvetlenül lássuk a mostani helyzetet, örüljünk az esetleges javulásnak, rámutassunk a hibákra.*

A tavalyihoz képest szép reménységgel indultunk. Az idén a SZOT vette át közvetlenül az instruktori rendszer szervezését a Népkönyvtári Központtól és a tavalyi három helyett, a Balaton mentén öt, illetve Hajdúszoboszlóval együtt hat instruktort állít be a könyvtárak részére. (Igaz — mint hallottuk — mindjárt egyéb kultúrfelelősi teendőkkel is megbízva őket, míg tavaly a három instruktor csak a könyvtárakkal foglalkozott.) A SZOT idejében körlevelet küldött az üdülőket fenntartó vállalatokhoz és szakszervezetekhez, hogy egészítsék ki könyvtáraikat. Az állandó üdülőkhöz a meglevőhöz még 85 000 forint értékű új könyvet állít be és a Népkönyvtári Központtól a megyei és járási könyvtárak anyagából a többi üdülő részére mintegy 8000 könyvet kap kölcsön. A kultúrfelelősöket és gondnokokat egy-két óra elméleti és két-három óra gyakorlati kiképzéssel készíti föl a könyvtári teendők elvégzésére az üdülés időszaka alatt. Látni fogjuk, mi valósult meg mindebből.

Mindezen kívül az egyes üzemek és szakszervezetek is küldenek le majd az üdülőkhöz könyvtárakból könyveket. A feladat nagyságát az méri, hogy 300 SZOT-üdülőtomb van az országban, kb. 400 épületben, mintegy 170 000 nyaralóval. Elkészült a mintakönyvtári címjegyzék tervezete is, különböző nagyságban, 100—150—200 könyv jegyzéke az üdülők részére. Felmerült a jogos óhaj, hogy az

olvasóktól igazolványt kérjen a könyvtáros, továbbá kívánság-könyvet fektessenek föl, amelybe az üdülők óhajaikat bejegyzik. Ez lenne a jövőre nézve a típuskönyvtár alapja és mint közvéleménykutatás, hasznos adalék könyvkiadóink részére. Rendkívül fontos változás lenne, ha az idén leltár szerint vennék át a könyvtárosok a gondnokoktól a könyveket.

Első útunk *Balatonboglárról most is a MÁVAG-üdülőbe* vezetett, ahol tavaly a könyvtár nem volt leltározva. A régi jegyzékben, összefüzetlen papirokon feltüntetett könyvek egyrésze hiányzott is. Ezek a könyvek akkor nyomtalanul eltűntek. Most nagyon szépen elkészített leltárt találunk, amely a társalgó asztalán két példányban ki is van közszemlére téve. *Kovács József* kultúrfelelős csinálta meg a 96 beutalt részére rendelkezésre álló 178 könyvről. Ide új könyvek is érkeztek az üzemi könyvtárból, mintegy 50 darab. A könyveket zárható szekrényben őrzik, amelynek sajnos, nincs üveglapja, a politikai és műszaki könyvek nyitott szekrényben hevernek. Igaz, némelyiket, pl. *Szabó Árpád* professor »*Mágia és vallás*«, *Kerényi Károly*val vitázó, nem üdülőbe való művét itt senki sem jön kísértésbe eltulajdonítani. A könyvtárnak még szüksége lenne az üzemi könyvtártól további könyvanyagra. Kívánságkönyvet, »*Mit olvassunk?*« táblát, mely néhány ügyes mondatban a fontosabb könyvek tartalmát is összefoglalná, nem találtunk. A tavalyi könyvvállományból 27 könyv tűnt el, ami elég magas százalék. Most csak igazolvány ellenében adják ki a könyveket, viszont eleinte füzetbe se írták be a kölcsönzött könyv címét és a kölcsönző nevét, hanem csak egyszerűen az illető igazolványát tették a kikölcsönzött könyv helyébe.

A *Kábel- és Sodronygyár balatonboglári üdülőjében* tavaly 53 könyv volt 39 beutalt részére. Idén 49 beutalt részére 68 könyv van és még be nem leltározott könyvek is érkeztek a szakszervezettől. A gondnokban, aki itt a könyvtárosi teendőket is ellátja, régi ismerőst üdvözlünk. Kiképzést nem kapott, de már tavalyról van gyakorlata. Naponta kétszer, ebéd és vacsora után, tart könyvkölcsönzést. Kívánságfüzete is van a hallban elhelyezett könyvtárnak, amelyből az olvasók a

könyvszekrény üvegablakán át választhatnak, mert hozzáférhető katalógus nincs.

Innen gyalog mentünk át a *balatonlellei SZOT-üdülőbe*, ebbe a mintaszerűen ápoltt kert közepette fekvő, gyönyörű, hatalmas épületbe, ahol *Benkő György* a kultúrfelelős. Egy hete van itt, s a könyvtárat rendetlen állapotban találta. Több olyan mű van, amelynek második kötete megvan, az első kötete hiányzik. Pedig itt rendkívül esztétikus környezetben, szép olvasóteremben 220 férőhelyre 600 könyvet találunk. A régi leltár itt megvan, de rengeteg könyv tűnt el. Viszont van, ami le sincs pecsételve. A leltárt a könyvtáros nem szabályszerűen vette át. Megszülettek a leltárak tavaly az instruktorok munkájából — mondja kísérőm — s aztán tovább nem adták át őket. Sem kívánságkönyv, sem — a nagy épületben — a könyvtár elhelyezését jelző tábla nincs. A könyvek rendkívül ízléses és praktikus könyvszekrényekben üveg alatt vannak, így lehet közülük választani. Utoljára március 20-án kapott 41 darab könyvet a SZOT-tól a könyvtár. Benkő György kultúrfelelős készül *Ady—Petőfi-estre*, továbbá »*A humor az irodalomban*«, »*A szerelem az irodalomban*« témájú irodalmi estre. A könyveket a szakszervezeti igazolvány ellenében adják ki. Jószándéka komoly segítséget érdemel, amelyet eddig sem a Járási Könyvtártól, se mástól meg nem kapott. Ő maga gyakorlatlan. Tóth Árpád megnyugtatja: július 1-én jön egy instruktor. Benkő György óhaja, hogy gyakorlott könyvtáros jöjjön segíteni a leltárt revideálni.

Fölkerestük *Balatonlellén a SZOT kirendeltség kulturális előadóját, Tóth Katalin* elvtársnőt is. A Népkönyvtári Központ eddig egyetlen könyvet se küldött számukra. Siófok se tud biztosat — mondja. Elhatározzuk, hogy mi majd Siófokon is megérdeklődjük, hogyan állnak a dolgok. Így bővül máris eredeti programunk. Fájdalmas ez a könyvhiány, mert *arra kellene törekedni, hogy legalább kétszer annyi könyv legyen minden helyen, mint amennyi beutalt üdülő van ott*. A SZOT részéről bizony sokszor csak ötletszerűen, az éppen meglévő anyag szerint történik a könyvtár összeállítás. A könyvek jó és hasznos könyvek, de nincsenek mindig az üdülők igénye szerint összeválogatva. A könyvtárak analízise azt mutatja, hogy nincs mindig kellő gondosság a könyvek kiválogatásánál. Egy-egy

műből sokszor fölöslegesen nagy példányszám mellett, más fontos művek teljesen hiányoznak. Egyik helyt pl. hasztalan keresik az olvasók *Tolsztoj: Háború és békéjét*, vagy *Karenina Anná-ját*, egyik sincs meg egy példányban sem. De hiányzik *Petőfi* vagy *József Attila* verskötete is. (*Ady*-kötetet találtunk). *A mintakönyvtárajegyzék, a jól összeválogatott típuskatalógus a gyakorlatban nem valósul meg és nem növeli üdülőhelyi könyvtáraink hatékony munkáját.*

Balatonföldváron újra a *Kistext üdülő könyvtárát* látogattuk meg. Itt most 200 dolgozó üdül, akik részére mintegy 300 könyv áll rendelkezésre. A szakszervezet még 40 könyvet küldött, de ezek még nincsenek leltározva. Az első turnus alatt *Spinnenrad Erzsébet* kultúrfelelős, akéhez tíz üdülő tartozik, látta el a könyvtáros teendőit. Kívánságkönyv nincs. A katalógus sincs láthatóan elhelyezve, de erre ígéretet kaptunk. Készült könyvkiállításra a kongresszus tiszteletére, de igazán komoly elfoglaltságától nem jutott hozzá. *Arany Toldijáról* irodalmi estet és a »Mit olvassunk?« táblán irodalmi találós kérdés-rejtvényt tervez. Egy-egy részletet kigépel fontosabb művekből és az olvasók szerény jutalomdíjra pályázhatnak a megfejtéssel. Fölkerestük itt is a *SZOT-kirendeltség kulturális előadóját, Kővári Erzsébetet*, aki elmondotta, hogy a siófoki Járási Könyvtártól 1000 könyvet vár (Pesten még kirendeltségenként 1800-ról hallottunk a SZOT-ban). Sajnos az üzemek sem gondoskodtak eléggé a tavalyi könyvállomány felfrissítéséről.

A siófoki Járási Könyvtárban, Kovács János könyvtárvezető távollétében *Szalay Anna* beosztott könyvtárost találjuk. Arra a kérdésünkre, hogyan segítenek az üdülőknek: Csak azzal, hogy könyvet kölcsönzünk — hangzik a válasz. De az üdülők nemigen keresik föl a Járási Könyvtárt közvetlenül. Könyvek még egyáltalán nem érkeztek az üdülők részére a Népkönyvtári Központtól. (Vajjon mi lett a Pesten említett 8000 könyvből, amelyből csak Balatonföldvárra 1800-nak, vagy legalább is 1000-nak kellett volna érkeznie?) Ezekután jó lenne tudni, mi a helyzet a többi járási könyvtárban az üdülők segítése terén? Valóságos öröm hallani, hogy a kaposvári Megyei Könyvtár két hétre kiküldi majd egy tagját, segíteni az üdülőkönyvtárakat. Siófokon több könyvtárban komoly javulás van, ugyanakkor

azonban más helyen a múltévi kezelésnél is rosszabb a helyzet. A *Bányász Üdülő* pl. a múlt évben alig 40—50 könyvvel rendelkezett. A 200 személyes üdülő könyvtárát az idén sem frissítették föl. A Népkönyvtári Központ könyveire eddig hasztalan számítanak. A *Fővárosi Tanács üdülője*, e központi étkezdével rendelkező üdülő, amelyhez tehát könyvtárilag más üdülők is tartoznak, *egyetlen könyvet sem kapott*. A beutaltak ezért többször panaszkodtak. Az elmúlt évben népkönyvtári könyvekkel kölcsönzött, amik azonban eddig az idén ide sem érkeztek meg. Viszont a *Vasutas üdülőben*, ahol a múlt évben kb. 200 népkönyvtári könyv volt, az idén 3000 forintért vásárolt könyvet a fenntartó vállalat és így állományát kiegészítette. A *Szika üdülőben* a múltévi könyvek változatlanul maradtak, anyaga nagyon gyenge, kevés szépirodalom van. Az *építők üdülője* könyvanyagát teljesen kicserélték. A beutaltak nagyon megelégedettek, a könyvtár összeállítását példászerűnek tekinthetjük. Örvendetes, hogy útnak végére érve ilyent is láthatunk.

Tapasztalatainkat összegezve: *az üdülők könyvtárai igen kevés segítséget kaptak eddig*. Jobb későn, mint soha elv alapján ezután is jó lesz a segítség, de az üdülők már megnyitlak, a legtöbb helyen már másodszori turnusváltás van és a *könyvanyag még mindig késik*. A *járási könyv-*

tárak patronáló szerepe alapos vizsgálatra szorul. Az instruktorok csak később — július 1-én — érkeznek majd meg. Így aztán az előző évrhez képest nem, vagy alig változott a könyvvállomány megóvása. A meglévő jegyzékek szerint is számos könyv hiányzik egyik-másik helyről. Ezen a bajon feltétlenül segíteni kell pontos, egybefűzött, aláírt és lepecsételt leltárral, amely szerint kell átvenni, illetőleg visszaadni a könyveket. Ez csak részben valósult meg tavaly óta, ott, ahol instruktor működött. De ezeken a helyeken is, mint láttuk, *jórészen csak létrejött a leltár, de közben elavult, vagy tovább sem adták*.

Az olvasókban nincs hiba. Kétségtelenül erősödött a nyári üdülőhelyi olvasómozgalom, *rendszeresebb a kölcsönzés, a könyvtárosok körültekintéssel járnak el, mind a könyv biztosításánál (rendszeres igazolványbeszedés a kölcsönzőktől), mind a megfelelő könyv ajánlásánál*. Sok jó akarat, törekvés, szorgalom mellett a könyvtárosok részéről, sok késés, mulasztás, tervszerűtlenség a SZOT részéről jellemzi a helyzetet a balatonmenti üdülők könyvtáraiban. *Legelső és legsürgősebb feladat lenne most mindenesetre* az, hogy az üdülőket fenntartó vállalatok és szakszervezetek, ahol ezt elmulasztották, *egészítsék ki az üdülők könyvvállományát központi könyvtárukból*.

KATONA JENŐ — TÓTH ÁRPÁD

A verseny hírei

Az Országos Könyvtári Versenybizottság tagjai, a könyvtári intézmények vezetői és a Népművelési Minisztérium könyvtárosztályának munkatársai vállalták, hogy az egyes megyei versenybizottságokat személyesen is segítik munkájukban, részt vesznek a megyei versenybizottság ülésein.

A könyvtárakat közvetlenül irányító tanácsok is résztvevői lehetnek a versenynek. Segítő munkájuk megnyilvánulhat többek között abban, hogy jobb elhelyezést biztosítanak a könyvtáraknak, ellátják őket ízléses berendezési tárgyakkal és könyvekkel. A könyvtárak a verseny időszakában legjobban támogató tanácsokat a Népművelési Minisztérium pénzjuttalomban, kitüntetésben és oklevélben részesíti.

A verseny első időszaka egybek közt a könyvtárak rendbehozatalára, csinítására és a könyvtári felszerelés kiegészítésére alkalmas. Az eddigi felajánlások közül kiemelkedik a Veszprém Megyei Könyvtár, mely a raktár átrendezését,

feldolgozatlan könyvek kartonozását, tasakolását és jelzetelését, valamint szolgálati katalógus készítését vállalta. Többben mesedélutánok rendezését vállalták. Csiki Istvánné jászárok-szállási népkönyvtáros találós kérdéssel és rejtvenyfejtéssel köti össze a mesedélutót. Kévs felajánlás érkezett eddig az olvasói vélemények feltárásáról, pedig ez éppen ebben az időszakban, az 1955. évi könyvkiadói tervek összeállítása idején nagyon fontos. Szerepelnek az eddigi felajánlások közt nehezen ellenőrizhető is, ilyen pl. a szegedi Somogyi Könyvtár: »A kallódó művek összegyűjtésére irányuló, eddig is végzett munkánkat fokozzuk«.

Megjelent az Országos Könyvtári Versenybizottság »Versenyhíradó«-jának első száma, amely a tanácsok népművelési osztályát tájékoztatja a megyei versenybizottságok feladatairól. A könyvtárak a versenylapokkal együtt »Tájékoztató«-t kapnak, amely ismerteti a verseny célját és jellegét a különféle típusú könyvtárak számára.